

Лосіков О.М.

ORCID 0009-0004-5523-7651

Український державний університет
науки і технологій

Лосікова В.О.

ORCID 0009-0005-4265-1551

Дніпровський державний
аграрно-економічний університет

СПОСІБ ВІДНОВЛЕННЯ КОРПУСА НАСОСІВ ПІДЖИВЛЕННЯ АКСІАЛЬНО-ПОРШНЕВИХ ГІДРОМАШИН

Конструктивна схема аксіально-поршневих гідромашин гідравлічних трансмісій мобільних машин передбачає наявність насоса підживлення, що забезпечує працездатність гідросистеми на етапі пуску, стабілізацію її робочого об'єму та компенсацію витоків робочої рідини.

У процесі експлуатації агрегатів гідропривода спостерігаються відмови, спричинені погіршенням їх функціональної придатності. За статистичними даними, приблизно 9 % усіх відмов припадає на несправності насоса підживлення [1].

Несправності насоса підживлення можуть проявлятися у вигляді раптових або поступових (ресурсних) відмов. Раптові відмови, що становлять близько 3 % усіх випадків, зумовлені припиненням передачі крутного моменту на ведучий вал насоса внаслідок обриву його хвостовика. Переважна частина відмов, близько 70 %, має ресурсний характер і зумовлена зношуванням колодязів корпусу та елементів качаючого вузла насоса, що призводить до поступового зниження його експлуатаційної придатності.

Враховуючи зазначені особливості ресурсних відмов, а також результати аналізу існуючих способів відновлення колодязя корпусу насоса авторів Кулешков Ю.В., Черновол М.І. [2], Сідашенко О.І [3] пропонується метод відновлення корпусу із застосуванням гідравлічно-пластичного деформування, який спрямований на відновлення його працездатності та продовження ресурсу агрегата.

Для реалізації даного способу пропонується гідропластична оправка з корончатими видавлювачами, які розміщують по колу через 45° і приводяться у дію імпульсним гідравлічним навантаженням. Зовнішній вид оправки представлено на рисунку 1.

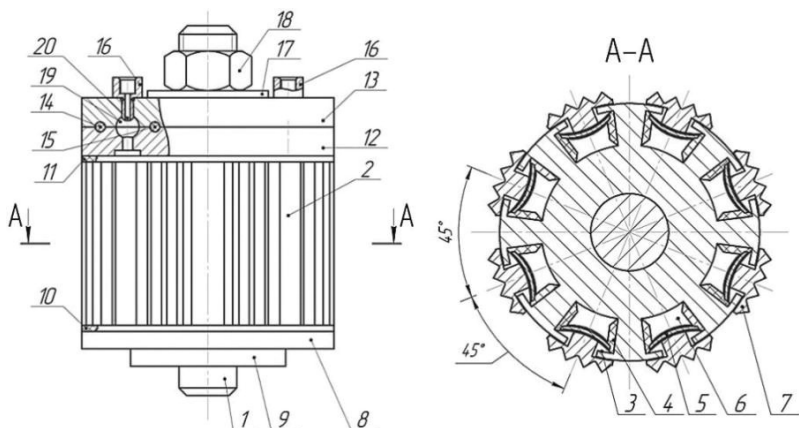

Рисунок 1 – Зовнішній вид гідропластичної оправки з корончатим видавлювачем.

Гідропластичну деформацію здійснюють після підготовки та монтажу технологічної оснастки. Для цього виконують складання оправки, при якому на кільцевий виступ 9 вісі 1 укладають ущільнювально-приставне дно 8 і прокладку 10, на яку встановлюють циліндричний корпус 2, у пазах 3 якого розміщені манжети 4, нероз'ємно з'єднані з корончатим видавлювачем 7. Зверху циліндричного корпусу 2 розміщують прокладку 11 та розподільник 12 з кришкою 13. Останню підтискають гайкою 18, через шайбу 17, до плоского розподільника 12, що забезпечує герметичність з'єднання між плоским розподільником 12, прокладкою 11 і циліндричним корпусом 2, та між плоским розподільником 12, ущільнювальними кільцями 14 та 15 і кришкою 13. В останній, на внутрішній поверхні розміщені кругові канали 19 та отвори 20 для підведення робочої рідини до камер 6 гідропластичного деформування [4].

В колодязь корпусу, який нерухомо фіксується в спеціальному пристрої вводиться гідропластична оправка концентрично вісі колодязя і нерухомо фіксується. Після чого до штуцера 16 кришки 13 подається робоча рідина в режимі гідравлічного удару, та розподіляється плоским розподільником 12 до камер 6 гідропластичного деформування, і переміщує манжети 4 разом з корончатими видавлювачами 7 до робочої поверхні колодязя корпусу насоса, виконуючи пластичне деформування вдавленням. У результаті цього, матеріал колодязя корпусу переміщується до впадин корончатих видавлювачів 7 у напрямі зменшення внутрішнього діаметру колодязя. Після завершення гідравлічного удару, пружна стальна пластина 5 повертається в початкове положення, забезпечуючи відведення корончатих видавлювачів 7 від колодязя корпусу насоса.

Після гідропластичного деформування поверхню колодязя корпусу знежирюють і наносять полімерно-композитне покриття, що підлягає термофіксації при температурі 120–200 °С.

Відновлений колодязь корпусу механічно обробляють розточуванням під номінальний або ремонтний розмір. Для підвищення точності, та якості обробки колодязя корпусу насоса підживлення аксіально-поршневої гідромашини застосовується вібраційне розточування. Під час вібраційного розточування на столі, який здійснює переміщення у повздовжньому напрямку, закріплюють корпус насоса в спеціальній оправці, яку з'єднують з крутильно-коливальною системою, що забезпечує його вібрацію з амплітудою та частотою, які співпадають з напрямом обертання різця, при цьому різець приводиться в дію гідравлічним приводом та обертається в гідростатичних підшипниках [5].

Відновлена поверхня колодязя запропонованими ремонтно-технологічними методами представлена у вигляді чергування дільниць металу корпусу та полімерно-композитного покриття з кроком розміщення корончатих виступів та впадин видавлювача, що збільшує експлуатаційну довговічність відновленого корпусу насоса в результаті зростання якості фіксації полімерного композиту у впадинах корпусу, збільшення міцнісних показників робочої поверхні колодязя за рахунок наявності металевих дільниць в відновленій поверхні, та зменшення гідроабразивного зношення пар тертя в результаті

втиснення абразивних частин, більших ніж зазор в спряженнях, в матеріал полімерної композиції.

Висновок. Використання запропонованого технологічного процесу відновлення колодязя корпусу насоса підживлення дозволяє збільшити експлуатаційний ресурс відремонтованих насосів. Досягнення зазначеного результату обумовлено покращенням фізико-механічних характеристик відновленої поверхні колодязя та підвищенням точності та якості її обробки.

Список використаних джерел

1. Мельянцов П.Т., Калганков Є.В., Кириленко О.І., Черних Т.В. Аналіз відмов та причин втрати роботоздатності агрегатів гідропривода трансмісії ГСТ–90 // Postępy w nauce w ostatnich latach. Nowych rozwiązań. SEKCJA 16. Agrotechnologia. Podsekcja 5. Technika. – Warszawa, 2012. – С. 62–66.

2. Кулешков Ю.В., Черновол М.І., Надворний Б.Є., Сенченков І.К., Дубовик ВО. Спосіб відновлення корпусу шестеренної гідромашини пластичним деформуванням: патент України № 44934, МПК (2006) В23Р 6/00; заявл. 10.08.2000; опубл. 15.03.2002, Бюл. № 3.

3. Сідашенко О.І., [та ін.] Ремонт машин та обладнання: підручник/ за ред. проф. О.І. Сідашенка, О А. Науменка. – К.: Агроосвіта, 2014.– 665 с.

4. Мельянцов П. Т., Лосіков О. М. Спосіб ремонту корпусу насоса підживлення аксіально-поршневої гідромашини: патент на корисну модель України № 99052, МПК F04В 1/20; заявл. 30.12.2014; опубл. 12.05.2015, Бюл. № 9.

5. Мельянцов П.Т., Лосіков О.М., Назарець В.С., Сидоренко В.К., Власовець В.В. Спосіб токарної обробки колодязя корпусу насоса підживлення аксіально-поршневої гідромашини: патент України № 101220, МПК В23В 1/00; заявл. 14.04.2015; опубл. 25.08.2015, Бюл. № 16.